

INSPIRATION TIL GENNEMGANG AF DEMOTEST

TIL 4. KLASSE

Folkeskolens nationale overgangstest skal bruges i perioden efteråret 2022 til foråret 2026, herefter vil de blive afløst af Folkeskolens nationale færdighedstest.

Selve testen skal afvikles i uge 35–37, i 2022 dog i uge 45–47. Testen tager i alt 45 minutter, heraf er de første 5 minutter til testen i afkodning. Når de 5 minutter er gået, skal du lukke testen, og åbne for 2. del, som rummer opgaver i sprogforståelse og tekstforståelse. Der er således 40 minutter til 2. del af testen.

I forbindelse med gennemgangen af demoopgaver kan du også lægge mærke til, om opgaverne virker alt for svære for enkelte elever. I givet fald må du i samråd med skolens leder overveje, om nogle af disse elever skal aflægge test på særlige vilkår eller helt fritages. Du kan læse mere om testene, om muligheder for at aflægge test på særlige vilkår eller blive fritaget [her](#).

Det at læse ordene kan i sig selv være en udfordring for nogle af eleverne. De elever, som på nuværende tidspunkt er testet ordblinde, har mulighed for at anvende oplæsningsprogrammer under testen. Elever, som ikke er testet ordblinde, kan tildeles enkelte elever ekstra tid til testen. Husk at afgørelse om afvikling af prøven på særlige vilkår altid skal træffes af skolens leder efter samråd med forældre og elever – eventuelt også på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering.

Når du gennemgår demotestene med eleverne, må du derfor også undervejs tale med dem om, hvad de kan gøre, hvis de ikke kan læse ordene på skærmen.

Afkodning

Opgaverne i afkodning på 4. klassetrin består udelukkende af ordkæder, hvor eleven ved hjælp af to streger skal adskille præcis tre ord. Fx isbilko → is | bil | ko. Der skal altid sættes to streger, og der er altid tre almindeligt kendte danske ord i ordkæden. At have en grundlæggende forståelse af relationen mellem det skrevne bogstav og den talte lyd, samt en bevidsthed om dansk ortografi (dvs. viden om og erfaringer med, hvordan dansk ord "kan se ud") er af afgørende betydning for hurtig og effektiv læsning af tekster.

Testen i afkodning afvikles på 5 minutter på 3.- 8. klassetrin. Hvis nogle elever bliver færdige med opgaverne, inden tiden er gået, så skal du lukke for deres test. Når de fire minutter er gået, så skal du lukke for resten af testene, uanset hvor mange opgaver den resterende del af eleverne har nået at besvare. Dette er indført, fordi både rigtighed og hastighed er af afgørende betydning for vurdering af elevernes afkodningsfærdigheder.

Her er forslag til, hvordan du kan tale med klassen om de tre demoopgaver i profilområdet.

Demoopgave 1

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:

isbilko >> is|bil|ko

Klik der, hvor ordet deles

skolois

Svar / gå videre

"Her et eksempel på en ordkædeopgave. I skal sætte to streger, og så der kommer til at stå tre rigtige danske ord.

Er der nogen, der kan se, hvilke ord det er?

Ja, det er helt korrekt: sko – lo – is.

Prøv at besvare opgaven på skærmen."

Demoopgave 2

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
 isbilko ▶ isbilko

Klik der, hvor ordet deles

h v e d e g r ø d b o g

Svar / gå videre

"Her ser I en ny ordkæde. Hvor mange ord kan I finde, hvis I ikke må bytte om på bogstavernes rækkefølge?"

Lad eleverne finde ord i ordkæden – der er i alt 11 danske ord gemt i ordkæden:

hvede – ved – ed – de – eg – grød – rød – ød – bo – bog – og.

I følge retskrivningsordbogen er der faktisk ét ord mere: dB (forkortelse for decibel). Der er nu nok ikke mange elever i 4. klasse, som kender det ord. Forkortelser vil aldrig være en del af løsningen i ordkædeopgaverne.

"Kig nu på ordkæden igen. Denne gang skal I bruge alle bogstaverne, og I skal finde tre ord.

Ja, det er rigtigt: hvede – grød – bog.

"Når I arbejder med ordkæder, så skal I huske, at I altid skal finde tre rigtige ord, så husk at tjekke alle tre ord, inden I går videre til næste opgave."

Demoopgave 3

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
 isbilko ▶ isbilko

Klik der, hvor ordet deles

l o m m e t ø r k l æ d e

Svar / gå videre

"Her kommer den sidste ordkæde. Hvor mange ord kan I nu finde, hvis I ikke må bytte om på bogstavernes rækkefølge?" Lad igen eleverne finde ord i ordkæden – der er i alt 11 danske ord gemt i ordkæden:

lo – lom – lomme – lometørklæde – om – omme – et – tør – ør – klæd – klæde."

I følge retskrivningsordbogen er der faktisk ét ord mere: mm (forkortelse for millimeter eller med mere). Benyt lejligheden til at fortælle, at forkortelser aldrig er en del af løsningen i ordkæderne.

"Kig nu på ordkæden igen. Denne gang skal I bruge alle bogstaverne, og I skal finde tre ord.

Ja, det er rigtigt: lomme – tør – klæde."

Sprogforståelse

Opgaverne i sprogforståelse handler om at forstå betydningen af ord eller forstå faste udtryk. Hvis man skal forstå indholdet i en tekst, er det vigtigt, at man både forstår (bi)betydningen af de enkelte ord og (bi)betydningen af udtryk i teksten.

I testen indgår tre opgavetyper, som handler om at forstå betydningen af ord – og én opgavetype, som handler om faste udtryk:

1. Hvad betyder (et ord)? – demoopgave 4 og 5.
2. Hvad betyder (fast vending)? – demoopgave 6 og 7.
3. Hvilket ord betyder ...? – demoopgave 8 og 9.
4. Hvilket ord passer ikke ind? – demoopgave 10 og 11.

Jeg vil foreslå, at du gennemgår opgavetyperne én efter én. Der er to eksempler til hver opgavetype.

Demoopgave 4

Hvad betyder **fugte?**

Sæt et X

- beskytte små fugleunger
- gøre noget en anelse vådt
- reparere revner i en mur
- være god ved andre børn

[Svar / gå videre](#)

”Øverst kan I læse opgaven: Hvad betyder fugte?

I kan se at fugte er skrevet med fed skrift, på den måde kan I tydeligt se hvilket ord, I skal forstå betydningen af.

Under den blå bjælke er der fire svarmuligheder: Én er korrekt, de tre andre er forkerte. Ordene står altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige.”

Læs de fire svarmuligheder højt for klassen, og tal om, hvad man kan gøre, hvis man er i tvivl om, hvad 'fugte' betyder ('gøre noget en anelse vådt' er det korrekte svar). Måske kender nogle elever ordet navneordet fugt? På den måde kan de måske gætte sig til, hvad udsagnsordet fugte betyder?

Demoopgave 5

Hvad betyder **uduelig?**

Sæt et X

- ikke dygtig nok
- ikke fredelig nok
- ikke køn nok
- ikke sjov nok

[Svar / gå videre](#)

”Denne gang er opgaveordet et tillægsord.

Under den blå bjælke er der igen fire svarmuligheder, som fortæller noget om, hvordan en person kan være. Igen er de én svarmulighed, som er korrekt, mens de tre andre er forkerte. Ordene står som altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige.

Hvilket svar er det rigtige? (ikke dygtig nok)”

Tal eventuelt med eleverne om forstavelsen u. Hvad gør den ved et ord? Hvad er det modsatte af uduelig? Uduelig er et gammeldags udtryk som ikke bruges så meget mere. Man de fleste elever kender nok til udtrykket at 'du til noget'.

Demoopgave 6

Hvad betyder **hænge med næbbet**?

Sæt et X

- være ked af det
- være lidt fjollet
- være lidt for fræk
- være rigtig sjov

[Svar / gå videre](#)

"Nogle gange bruger vi faste vendinger, når vi taler, for at gøre vores fortælling mere levende.

En fast vending er et udtryk, hvor man faktisk ikke siger præcis det, man mener.

Lad mig give et eksempel: Når man skal lave noget, som er meget svært, så kan man sige, at man skal 'holde tungen lige i munden'. Det betyder jo ikke, at tungen skal være helt lige i munden (vis det eventuelt). Det betyder noget andet. Hvem ved, hvad det betyder? Ja, det betyder at man skal gøre sig rigtig umage! De næste to opgaver vi skal kigge på, handler om at forstå faste vendinger.

Øverst kan I læse opgaven: Hvilket ord betyder 'hænge med næbbet'? I kan se, at 'hænge med næbbet' er skrevet med fed skrift. I skal altså finde ud af hvilken af de fire svarmuligheder, som betyder det samme som 'hænge med næbbet'."

Læs de fire svarmuligheder højt for klassen og tal eventuelt om, hvordan man ser ud, når man er ked af det/ er lidt fjollet/er lidt for fræk/er rigtig sjov. Tal også om, hvorfor de tre forkerte svar ikke kan være det rigtige svar.

Demoopgave 7

Hvad betyder **stramme sig an**?

Sæt et X

- arbejde for meget
- lave gymnastik
- opstramme regler
- tage sig sammen

[Svar / gå videre](#)

"Denne gang skal I finde ud af, hvad det faste udtryk 'stramme sig an' betyder.

Er der nogen, som ved, hvad det betyder?

Kig på de fire svarmuligheder. Hvilken tror I er den rigtige? (tage sig sammen)"

Tal med klassen om, hvad man kan gøre, hvis man er i tvivl. Få eleverne til forklare betydningen af de tre andre svarmuligheder.

Demoopgave 8

Hvilket ord betyder **gå en tur**?

Sæt et X

- diskutere
- servere
- spadsere
- vurdere

[Svar / gå videre](#)

"I denne opgave er der flere ord, som er skrevet med fed. Men det er ikke et fast udtryk. I skal læse de fire svarmuligheder og finde ud, hvilket der betyder 'gå en tur' (spadsere).

Mon der er nogen, som ved, hvad de tre andre ord betyder?"

Demoopgave 9

Hvilket ord betyder **skifte ud**?

Sæt et X

ombytte
 omfatte
 omkomme
 omtale

Svar / gå videre

"Igen er der flere ord, som er skrevet med fed. Denne gang skal I finde ud, hvilket af de fire ord: ombytte – omfatte – omkomme – omtale, som betyder skifte ud.

Hvilket ord er det rigtige? (ombytte)

Er der nogen, som kan forklare, hvad de tre andre ord betyder?"

Demoopgave 10

Hvilket ord passer ikke ind?

Sæt et X

blæst
 skib
 storm
 vind

Svar / gå videre

"I denne opgave skal I finde et ord, som ikke passer sammen med de tre andre ord. Der står: Hvilket ord passer ikke ind? I skal tænke over, hvad de fire ord – blæst, skib, storm, vind – betyder.

Hvorfor passer ordet skib ikke ind?"

Få eleverne til at formulere en forklaring. De må meget gerne opdage, at de tre andre ord tilhører en fælles kategori, i dette tilfælde: vejrphenomener.

Demoopgave 11

Hvilket ord passer ikke ind?

Sæt et X

cykelhjul
 fragtskib
 hurtigfærge
 slæbebåd

Svar / gå videre

"Her er endnu en opgave, hvor I skal finde det ord, som ikke passer ind.

Hvilket ord tror I, det er? (cykelhjul) Kan I forklare, hvorfor det ikke passer sammen med de tre andre ord?"

Tekstforståelse

Opgaverne i tekstforståelse handler at forstå både på, mellem og bag linjerne.

I testen indgår 3 forskellige opgavetyper:

1. Multiple Choice med ét svar – demoopgave 12 og 13.
3. Clozeopgaver (parentesopgaver) – demoopgave 14 og 15.
3. Multiple Choice med flere svar – demoopgave 16 og 17.

Jeg vil foreslå, at du gennemgår opgavetyperne én efter én. Der er to eksempler til hver opgavetype.

Demoopgave 12

Hvad står der om sjakaler?

Sjakaler lever mange steder i verden. De lever i åbne områder. De bliver kaldt skraldemænd, fordi de lever af det, andre dyr ikke spiser. De spiser også selvdøde dyr. Det vil sige dyr, der er døde af sygdom eller alderdom. Derfor kaldes sjakaler også for ådselædere.

Sæt et X

De lever få steder i verden og bliver kaldt skraldemænd.

De lever i tæt buskads og spiser frugter og nødder.

De lever i åbne områder og kaldes for ådselædere.

De spiser selvdøde dyr og lever få steder i verden.

[Svar / gå videre](#)

"Øverst kan I læse det spørgsmål I skal finde svaret på: I skal altså finde ud af, hvad der står om sjakaler.

Under den blå bjælke er der som altid fire svarmuligheder: Én er korrekt, de tre andre er forkerte. Ordene står som altid i alfabetisk orden, så I kan ikke ud fra rækkefølgen gætte hvilket ord, der er det rigtige."

Læs de fire svarmuligheder højt.

Læs derefter teksten højt og tal om, hvilket svar der er det rigtige (de lever i åbne områder og kaldes for ådselsædere.

Læg mærke til, at der i hvert af de tre forkerte svarmuligheder er ét korrekt udsagn og ét forkert udsagn.

Demoopgave 13

Hvordan har Louise det på skøjtebanen?

Louise tog skøjterne på og gled ud på isen. Hendes hjerte hoppede af fryd. Hun skøjtede rundt på isen og følte sig lettere end nogensinde.

Hun svævede rundt. Det var, som om hun havde fået vinger. Skøjterne gled af sig selv, og hun havde mere fart på, end hun nogensinde havde prøvet før.

"Kom og tag mig!" råbte hun. "Hvis du kan." Rasmus satte efter hende, men var alt for langsom. Louise gled ud og ind mellem buskene og grinede. Hun satte farten lidt ned.

Det her var dejligt.

Fra "Med hjertets blod" af Kirsten Nyborg Thomsen

Sæt et X

Hun er meget usikker på skøjterne.

Hun er ved at blive meget træt.

Hun føler sig glad og godt tilpas.

Hun keder sig og vil gerne hjem.

[Svar / gå videre](#)

"Hvad skal I finde svar på i denne tekst?

Rigtigt: Hvordan Louise har det på skøjtebanen"

Læs de fire svarmuligheder højt for klassen.

Læs derefter teksten højt og tal om hvilket svar, der er det rigtige.

Få også eleverne til at forklare, hvorfor de tre andre svar ikke er rigtige.

Demoopgave 14

Hvilke ord passer i teksten?

Klik på svar

Samir og jeg er sidekammerater. Indtil for en måned siden gik vi også i klasse med Lukas. Men så købte hans far og mor et hus på den anden side af Åvej, og så skulle (Lukas, Mikas, Røde, Samir) gå på en anden skole. "Det er byens bedste (bold, butik, klub, skole)," siger hans mor. Men den ligger langt væk, og Lukas skal med bus hver dag. Det synes han er træls.

Men vi spiller stadigvæk fodbold i samme klub: De Røde. Lukas vil ikke skifte (bukser, klub, plads, skole), selvom mange ovre på hans side af vejen spiller hos De Blå. Hans far har også spillet for De Røde engang og sidder i bestyrelsen. Han siger, at det er byens bedste (hus, klub, skole, vej). Det synes vores træner også. Vi er ikke så bange for at bestille noget. *Styrke og hjerner skal gøre os til stjerner.* Det er vores motto.

Fra "Aftalt spil" af Linda Lassen

Svar / gå videre

"I testen møder I også nogle opgaver med tekster, hvor der inde i teksten er gemt nogle parenteser med fire ord. I skal vælge hvilket af de fire ord, som passer bedst ind i sammenhængen."

Læs hele teksten højt. Læs alle fire ord i parenteserne højt og spørg: Hvilket ord synes I, passer bedst i sammenhængen?

De rigtige svar er: Lucas, skole, klub, klub.

Demoopgave 15

Hvilke ord passer i teksten?

Klik på svar

Så er den gal i Doom Town igen. En skør morder er løs. Han har slået til syv gange. Hvis det altså er en 'han'. Det kan man jo aldrig vide. Politiet er uden spor.

Her er det så, jeg kommer ind i billedet. Dværgdetektiv Jack Stump. Ja, jeg er ikke alene. Hvad havde du tænkt dig? Jeg er stadig sammen med Sue og Magiske Dick. Det seje trekløver. Vi har tænkt os at fange (detektiven, magikeren, morderen, politimanden). Men lad mig først fortælle lidt mere om den morder. Avisen har døbt ham Rudolf. Efter det der rensdyr, altså, (Dick, Dværgen, Jack, Rudolf) med den røde tud.

Han sætter nemlig en rød næse på sine ofre. En blinkende, rød klovne-næse! Og så ligger folk dér og er døde med en (blå, grå, gul, rød) blink-tud! Hvor sjovt er det? spørger jeg bare. Som om det ikke er nok, at man er (død, fin, pæn, sød). På den anden side er det ret smart. For så kan politiet se, når Rudolf har slået til igen. På den måde kan man regne ud, at Rudolf er en morder, der gerne vil være kendt i aviser og tv. Den slags er dobbelt så farlige.

Fra "Cirkus Splatski" af Henrik Einspor

Svar / gå videre

"Her er igen en opgave med parenteser gemt i teksten. I skal igen vælge det ord i hver parentes, som passer bedst i sammenhængen. (morderen, Rudolf, rød)"

Få eleverne til at forklare, hvorfor de forkerte ord ikke passer ind.

Demoopgave 16

Rigtigt eller forkert?

Der står Wuif & Ulrich på fars dør. Wuif er hende ... Ulv ... Tyg lige på den ... Min teori er, at hun forheksede ham, da de mødte hinanden på en bar. Puttede noget i hans glas. Onde stedmodre har jo udviklet deres metoder siden eventyrenes tid. Et forfælt æble er så læst year.

Hu kunne der lige så godt stå: Familien Sammenkasket, for den onde stedmor har medbragt to børn. Pippi på tretten år ligesom mig og Albert, som er ti år ligesom Sigurd. Jeg kan egentlig godt lide Fionas børn. De kan jo ikke gøre for, at deres mor er en heks.

Men kampen er ikke forbi, selvom hun har sat sit lede mærke på vores dør og liv. Jeg smiler for mig selv. Alle eventyrer kan ikke tage fejl! Den søde prinsesse vinder altid over den onde stedmor.

Fra "Hjerte af pap" af Kristina Aamand

Sæt et X i hver linje

	Rigtigt	Forkert
Hovedpersonen har fået en ny stedmor.	☐	☐
Den nye stedmor hedder Ulrich til efternavn.	☒	☐
Hovedpersonen er 10 år ligesom sin papbror, Sigurd.	☐	☐
Der er fire børn i den sammenbragte familie.	☒	☐
Der er to drenge på 13 år og to piger på 10 år i familien.	☒	☐
Hovedpersonen hader sin papsøster, Pippi.	☐	☐
Hovedpersonen synes, at hendes stedmor er en heks.	☐	☐

[Svar / gå videre](#)

"I testen møder I også nogle opgaver med tekster, hvor I skal finde ud af, hvilke af udsagnene under den blå bjælke, der er rigtige, og hvilke der er forkerte. I denne opgavetype står udsagnene ikke i alfabetisk orden – rækkefølgen følger teksten."

Læs teksten højt for klassen og tal om de fire udsagn, og få eleverne til at reflektere over udsagnene et efter et.

- Hovedpersonen har fået en ny stedmor. (rigtigt)
- Den nye stedmor hedder Ulrich til efternavn. (forkert)
- Hovedpersonen er 10 år ligesom sin papbror, Sigurd. (forkert)
- Der er fire børn i den sammenbragte familie. (rigtigt)
- Der er to drenge på 13 år og to piger på 10 år i familien. (forkert)
- Hovedpersonen hader sin papsøster, Pippi. (forkert)
- Hovedpersonen synes, at hendes stedmor er en heks. (rigtigt)

Demoopgave 17

Rigtigt eller forkert?

Det er sen eftermiddag, da vi kom gående ad den lille stikvej, som vi bor for enden af. Syrenbuskene ved vores indkørsel var lige sprunget ud. De duftede så godt, og brogede sommerfugle flaksede omkring dem i en stor sværm.

Vi bor i et stort hvidt hus, der engang har været en bondegård. Men nu er der skur og værksted, hvor der engang var hestestald. Mor og far er ikke specielt interesserede i at have alle mulige husdyr, og slet ikke heste, så de kan bare godt lide at bo på landet. Det kan Sandra og jeg sådan set også. Det gode er, at vi har en stor have med klatr træer. Det dårlige er, at man skal gå så langt for at komme nogen steder hen.

Mor tog imod os i dørbøingen. "Jeg tænkte nok, at I ikke havde fået tøj nok på," sagde hun og sukede. "Alltid tøj i maj måned, vejret er så lunsk." Hun virkede nu ikke rigtig sur. Når noget var lunsk, betød det, at man ikke kunne regne med det. At det skiftede hele tiden. Selvom solen havde båret og varmet som en ovn, da vi tog afsted med fiskenetten tidligere på eftermiddagen, så var det blæst op og var slet ikke varmt mere.

"Petruska Weingartens halve hjerte" af Lise Skopemann

Sæt et X i hver linje

	Rigtigt	Forkert
Det er en eftermiddag i efteråret, og børnene er på vej hjem.	☐	☐
De bor midt på en lille stikvej i et stort, hvidt hus.	☐	☐
Familien bor på landet i et hus, der engang var bondegård.	☐	☐
Hovedpersonen hader at bo på landet, for der er langt til alt.	☐	☐
Mor og far gider ikke have dyr, selvom de bor på landet.	☐	☐
Det er stadig meget varmt, og solen bager, da de vender hjem.	☐	☐

Svar / gå videre

"Her er så den sidste af demoopgaverne. Det er også en opgave, hvor I skal tage stilling til udsagnene under den blå bjælke.

- Det er en eftermiddag i efteråret, og børnene er på vej hjem. (forkert)
- De bor midt på en lille stikvej i et stort, hvidt hus. (forkert)
- Familien bor på landet i et hus, der engang var bondegård. (rigtigt)
- Hovedpersonen hader at bo på landet, for der er langt til alt. (forkert)
- Mor og far gider ikke have dyr, selvom de bor på landet. (rigtigt)
- Det er stadig meget varmt, og solen bager, da de vender hjem. (forkert)